

УДК 658.114

Шлихтук Ольга,*студентка Національного університету “Острозька академія”**Науковий керівник:**к.е.н., ст.в. Галецька Т.І.*

СУТНІСТЬ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ФОРМУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах ринкової економіки ефективність діяльності підприємства в значній мірі залежить від здатності його організувати свою діяльність у повному обсязі в певний момент часу. На сьогодні це особливо актуально тому, що в умовах гострої конкуренції, будь-яка затримка в організації діяльності може призвести до негативних наслідків. Формування та використання оборотного капіталу відіграє важливу роль у забезпеченні безперервності процесу виробництва та реалізації продукції, ліквідності, платоспроможності та рентабельності підприємства [1]. Тому формуванню оборотних активів на підприємстві має приділятися належна увага.

Проблемам управління оборотним капіталом на підприємстві присвячено праці багатьох вітчизняних науковців. Серед них: Ю.А. Арутюнов, І.О. Бланк, М.Д. Білик, А.М. Поддєрьогін, В.П. Савчук та ін. Проте розгортання фінансової кризи актуалізує подальші дослідження даного питання.

Мета дослідження – розглянути підходи до визначення сутності оборотних коштів та дослідити джерела їх формування на підприємстві.

У науковій літературі існує низка визначень поняття “оборотні кошти”. Зокрема, С.Ф. Покропивний трактує оборотні кошти як сукупність грошових коштів підприємства, необхідних для формування й забезпечення кругообігу виробничих оборотних фондів і фондів обігу [2]. Інші автори визначають оборотні кошти як сукупність грошових засобів підприємства, необхідних для формування та забезпечення кругообігу виробничих оборотних фондів та фондів обігу [3]. Відомий дослідник А.М. Поддєрьогін користується терміном “оборотний капітал” і зазначає, що це кошти, авансовані в оборот-

ні виробничі фонди й у фонди обсягу для забезпечення безперервності процесу виробництва і проведення розрахунків [4]. І.О. Бланк вживає термін “оборотні активи” як сукупність майнових цінностей підприємства, що обслуговують поточну виробничо-комерційну діяльність підприємства і повністю споживаються протягом одного операційного циклу [5].

За джерелами формування виділяють власні і залучені кошти. Формування оборотних активів підприємства за рахунок власних джерел можна здійснити за такими видами (елементами): статутний та резервний капітал, пайовий капітал, додатковий вкладений капітал, інший додатковий капітал, нерозподілений прибуток.

Власні оборотні активи є головним джерелом формування оборотних активів виробничого підприємства. Вони характеризують його фінансовий стан і мобільність, а також визначають поведінку кредиторів. Від частки власних коштів в обороті залежить ліквідність боргових зобов'язань і ступінь кредитного ризику. Саме власні оборотні активи повинні слугувати основою, для задоволення потреб функціонування суб'єкта господарювання. Джерелом поповнення власних оборотних коштів має бути чистий прибуток, як результат ефективної фінансової діяльності підприємства. За умови недостатніх обсягів оборотних активів здійснюється залучення фінансових ресурсів у вигляді кредитів банків, комерційних кредитів, державних кредитів, тощо.

Однак, за об'єктивних причин (інфляція, затримки в оплаті рахунків та інші) виникає тимчасова необхідність в додаткових оборотних активах. В цих випадках фінансове забезпечення господарської діяльності супроводжується залученням позикових коштів (залученого капіталу). До них належать: довгострокові та короткострокові кредити банків, довгострокові та короткострокові позики, комерційні кредити та інвестиційні позикові кошти.

До залучених джерел формування оборотних коштів відносять також: кредиторську заборгованість (постачальникам та підрядникам, по оплаті праці, по страхуванню та ін.), фонди споживання, резерви майбутніх видатків і платежів, а також резерви по сумнівних боргах та інші короткострокові зобов'язання.

Недостатність джерел формування призводить до недофінансування господарської діяльності і пов'язаних з цим фінансових ускладнень. Наявність зайвих джерел оборотних активів призводить до створення наднормативних запасів товарно-матеріальних цінностей, відволікання обігових коштів з господарського обороту,

зниження відповідальності за цільове й раціональне використання власного і позичкового капіталу.

На сьогодні існує низка підходів до визначення поняття “оборотні кошти”. Науковці оперують різними категоріями: “оборотні активи”, “оборотні кошти”, “оборотний капітал”. Джерела формування оборотних коштів можуть бути власні та залучені. Власними джерелами виступають: статутний фонд, відрахування від прибутку, цільове фінансування та цільові надходження, а також приріст постійних пасивів. До залучених джерел належать короткострокові кредити, комерційні кредити, кредиторська заборгованість. Головним джерелом формування оборотних активів виробничого підприємства є власні кошти.

Література:

1. Лепейко Т.І. Сутність оборотних коштів та їх аналіз на підприємстві / Т.І. Лепейко, Є.Г. Ромаза // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 1 (13). – С. 215-218.
2. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник / С.Ф. Покропивний. -2-ге вид. перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
3. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посібник. – 4-те вид., стер. – К.: Вікар, 2006. – 219 с.
4. Поддєрьогін А.М., Буряк Л.Д., Нам Г.Т. та ін. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. А.М. Поддєрьогін. – 3-тє вид., переоб. та доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 460 с.
5. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник. – К.: Ельга, 2008. – 724 с.